

A kérdésnek külföldi irodalmára utalt Jendrássik egyik dolgozatában, amely a *neurasthenia fogalmáról* szól (Orvosi Hetilap 1909): „... nem hiába mondja v. Speyr, hogy a világban csak a neurastheniások létesítenek valamit! A tehetséges neurastheniásoknak éppen ez az állapota adja meg nagy munkaképességüket; valóban az igazi nagy tevékenységű, jelentékeny tehetségek mind többé-kevésbé neurastheniások. Egyre panaszkodnak fáradtságról, feledékenységről s ezzel ellentétben sokkal többet és értékesebbet alkotnak, mint nem neurastheniás kollégáik...“ (Különny. 8. l.). Jendrássiknak ez a dolgozata németül is megjelent a Deutsche Medizinische Wochenschrift 1909. évi-ban, ahol a kérdéses mondatok így hangzanak: „Nur Neurastheniker richten etwas auf dieser Welt... Die Übermenschlichen sind Neurastheniker“ (Különny. 7. l.).

Távol áll tőlem, hogy egy irodalmi vitába beleszóljak. Csupán az orvostudomány szempontjából óhajtottam a fenti néhány adatra fölhívni a figyelmet. De talán nem lenne érdektelen, ha egyes írónk — pl. Ady Endre versei — az orvostudomány és a pszichiatria megvilágításában is előtűnik állanának.*)

(Budapest)

Zolnai Sándor dr.

GROTESZK PLAKÁT.

Mindnyájan, akik átéltük az új magyar lírának — Kosztolányi, Ady, Babits — kiteljesedését és diadalmas harcait és akik befogadtuk magunkba az expresszionizmus sikertelen szépségeit is: őszintén óhajtjuk, hogy a magyar líra tovább jusson és ismét összecsapjon fölöttünk egy lírai hullám. De furcsán érezzük magunkat, mikor a legnagyobb jóakarát és a legváróbb kíváncsiság egy olyan kötettől kapja az ütések, mint az, amit a bécsi „Fundamentum-Verlag“ bocsátott ki *Groteszk Plakát* címmel. Hagyni kell a fiatalokat... Nem szabad elzárkózni a legújabb nemzedék törekvései elől... Nem is akarunk gátakat és tilalmiákat elébük tolni. Nem a harag, csak a bosszankodás mondatja velünk: miképen akar valaki a komikus Frig Agoston névvel magyar költő lenni, harsonát megfújni, ami örökre idegen marad, — nemcsak a tömegek — hanem a kiválasztottak előtt is? És mit akar a Heves Ferenc nevű eddig ismeretlen költő azzal a vékony dongájú 21 verssel, amit a nálánál százszorta tehetségesebb Kassák Lajos sablonjaiból összerak? Nem lesz irodalmi szenzáció belőle és kár a fiatal erőért, amit egy forma és világszemlélet kiélésére tékozol örökre epigonsággal. Pedig vannak harmonikus mondatai, érzélmélet-szuggéráló látomásai, a témában új-emberi melódjiák:

Rohanunk

sínek alatt lihegnek a távolságok

ez az élőút az éjszakákból

jaj aki elveszti a gép ordítását vagy

elfelejti homlokán a számot

S. O. S. a kor jelszava

*) Irodalmi és „betegség“ viszonyáról kitűnő könyvet irtak a Bibliothèque de Philosophie Contemporaine sorozatában A. Rémond és P. Voivenel *Le Génie littéraire* címmel (Páris, 1912). A munka függelékében 9 oldalnyi bibliográfiát találjuk a kérdésnek. Az orvosi szempontból leg-sűrűbben megvizsgált írók: Musset, Rimbaud, Flaubert, Rousseau, Goethe, Poe, Dostoiewsky, stb. Szerk.

fiatal arcunkról véreznek az évek
 sivatagok ásítanak mögöttünk
 nincs percünk megölelni kedvesünket
 a vakzongorás játékában számolnunk kell
 az idő zalkatoló ütemét
 még messze van a fatornyos város
 és mi talán soha nem pihenthetünk ne-
 vető lányok rózsavánkosain.

Ebben van valami az óceánok fölé merészkedő új lélekből. De mit szólunk
 Erg-nek ilyenén hetvenkedéséhez:

Most elkezdek beszélni és nem hiszem, hogy a külsőségek alapján va-
 laki összetéveszthetne walt whitmanmal vagy kassák lajossal igen igen igen
 igen én nagyon jól ismerem magam naponta legalább nyolc kilométert gya-
 logolok ilyenkor minden feltétel nélkül egyedül vagyok és lehajtott nya-
 kam alá teregetem a belőlem kifutó sárga szőnyegetek...

Nyugodt lehet erg ágoston, nem fogja senki összetéveszteni Walt Whitman-
 nal. Mire való ez a számartság? Az irodalmi smokkók „bedüllesztésére”? A „világ-
 nézetes” Messiásvárók nagyképű elámitására? Ez az a *racionalis* lira, amit a be-
 vezetési irodalmi programja ígér? (Programmot csinálni könnyű és szürke dolog,
 de nehéz spirituális élet-többletet alkotni a meglevő materiális és spirituális adottsá-
 gok mellé.) Erre mondják, hogy a „magáreszmélt lélek fiatal, de komoly és ne-
 héz esztendeinek produktumai?” Nagy luxus volna nemzetgazdasági — vagy ha
 jobban tetszik ergéknek: világgazdasági — szempontból, ha évek munkáját 12
 céltalan vers kierőszakolására fordítanák az ergék, akik egészen rendes kettős-
 könyvelő vagy homoktalciskázó emberek lehetnének, ha nem akarnának minden-
 áron groteszk plakátokat tervezni az emberiség jövőt-kereső utcáira.

(Budapest.)

G. P.

LEVELESTÁR.

Baumgarten-díj. Azt írja, hogy a Széphalom tegyen javaslatot arra vo-
 natkozólag hogy a Baumgarten-díj odaítélése a nagy nyilvánosság ellen-
 őrzése mellett történjék. Sajnos, kívánságának egyelőre csak úgy tehe-
 tünk eleget, ha itt közöljük azoknak az íróknak a nevét, akiket ön ja-
 vaslatba hoz. Ime: Juhász Gyula, Benedek Marcell, Schöpflin Aladár,
 Oláh Gábor, Tóth Árpád, Keleti Artúr, Zoltán Vilmos, Szabó Lőrinc, Kassák
 Lajos és Terstyánszky Józsi Jenő. Azt a megjegyzést is szívesen közreadjuk, hogy
 Füst Milán nem érdemi meg a támogatást, mert félt, hogy akkor újra elkezd
 a frást. — *Kéki Lajos* (Hajdúnánás). Előrelátható volt, hogy az Encyclopaedia Bri-
 tannica pótkötetének „Hungarian Literature” című cikke ellen a hajdúnánási eszté-
 tikusok tiltakozni fognak. A kelmei költészet híveivel szívesen pörbe szállunk a
 lexikonért. Mert: 1. A cikk eredetileg francia nyelven íródott és magyar szöveg